

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Ooipoortstraat 39

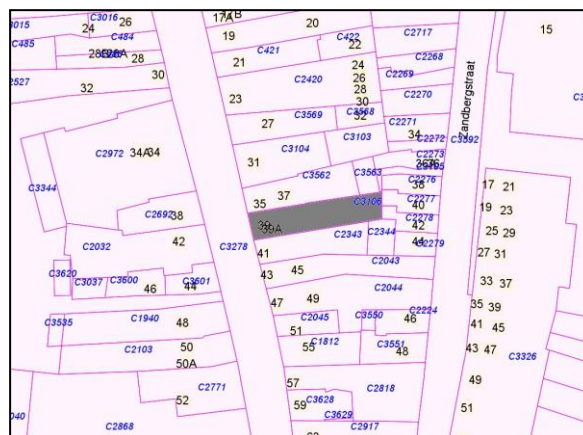
Monumentnummer : GM230

Straat : Ooipoortstraat
Huisnummer : 39
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 DT

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 3106

Naam object : ---
Bouwjaar : 1912
Architect : H.C. Bloemendaal
Bouwstijl : baksteenklassicisme/ Jugendstil
Oorspronkelijke functie : winkel-woonhuis
Huidige functie : winkel-woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 15-01-2018
Datum aanwijzing : 19-06-2018

Situering

Pand gelegen aan de oostelijke zijde van de Ooipoortstraat binnen de historische binnenstad van Doesburg. Het pand staat met de voorgevel op de rooilijn en grenst links aan een brede, deels overbouwde osendrup. Aan de achterzijde bevindt zich een tuin met enkellaags uitbouw.

Opbouw

Pand van twee bouwlagen in de gevelwand op rechthoekige plattegrond. Het pand heeft een kelder, een begane grond, eerste verdieping en een zolder onder een schilddak. Tegen de achtergevel staat een achterhuis van twee bouwlagen onder een plat dak, waartegen aan de achterzijde een enkellaags uitbreiding staat.

Historie

De Ooipoortstraat is gelegen binnen de zuidelijke uitbreiding uit 1343 van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De straat functioneerde als toegangsweg van en naar de Ooipoort, die in 1673 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV werd opgeblazen en niet werd herbouwd.

Beknopte bouwgeschiedenis

In 1912 in opdracht van H.J. Hendriks herbouwd pand naar ontwerp van H.C. Bloemendaal met gebruik van muurwerk op de begane grond en een oudere kelder onder het achterhuis. Het hoofdhuis is toen met een verdieping verhoogd en kreeg behalve een nieuwe achtergevel ook een nieuwe dakconstructie. In 1897 was tegen de achterzijde een gebouwtje neergezet met een keuken en een wasplaats, dat in 1912 werd gehandhaafd en vermoedelijk toen van een rokerij werd voorzien.

In 1954 werd naar een bouwplan van architect J. Vervoort ook het achterhuis met een verdieping verhoogd en kreeg een plat dak. De achtergevel werd nieuw opgetrokken. Ook werd op de eerste verdieping de steeg naast het pand gedeeltelijk overbouwd met een toilet en een badkamer.

In 1979 werd bij een verbouwing op de begane grond de winkel samengetrokken met de woonkamer erachter, zodat een grote restaurantruimte ontstond. Enkele traptreden voerden door een grote opening naar de begane grond in het gedeelte erachter.

Exterieur

Vier vensterassen brede, gemetselde, bakstenen voorgevel in kruisverband met op de begane grond een winkelpui met portiek.

De winkelpui is gevat in een kader van met geglazuurde bakstenen gemetselde penanten die worden beëindigd met geometrisch vormgegeven kapitelen, waartussen een betimmerde puibalk de gevel opvangt. De penanten hebben een hoog basement met een eenvoudige, verdiept aangebrachte, geometrisch vormgegeven versiering. Binnen het kader links een portiek met een lichte terrazzo vloer met roodbruine kaders waarbinnen een lijst in zwart-wit dambordpatroon. De vloer overbrugt met twee lage treden van hardsteen het hoogteverschil van straat tot voordeur. In de portiek is de linker wand tot deurhoogte met witte en donkergroene geglazuurde tegels afgewerkt.

Halverwege en geheel bovenaan is een geprofileerde tegellijst aangebracht. De winkeldeur rechts in de portiek heeft een laag ondervak met bossingpaneel en een grote glasruit. Boven een geprofileerd kalf een bovenlicht van geelgekleurd glas-in-lood. Het bovenlicht boven de deur van de bovenwoning is gelijk uitgevoerd en verbijzonderd met gekleurde glasornamentiek in de rand en in het midden. De deur is uitgevoerd met twee smalle, hoge bossingpanelen onder en een vak met acht kleine ruiten in een houten roedenverdeling, aan de bovenzijde in een geprofileerde segmentboog eindigend. De

vier ventrale ruitjes zijn gevat in een boodschappenraampje. Beide deuren hebben een hardstenen drempel.

De winkelpui staat op een gepleisterde plint en bestaat uit een grote, brede winkelruit rechts en een smalle, overhoeks geplaatste ruit links. De ruiten zijn gevat in ramen met geprofileerde onderdorpel en geprofileerde bovenlijst. Boven het kalf een vijftal met in geel glas-in-lood uitgevoerde bovenlichten, verbijzonderd met eenvoudige, fleurale motieven. De pui wordt met een eenvoudige profiellijst afgesloten.

In de gevel boven de pui zijn drie schuifvensters opgenomen met een hardstenen, half rond afgewerkte onderdorpel. Ter hoogte van de onderdorpel, wisseldorpel en bovendorpel zijn hoekblokken van Franse kalksteen toegepast. De vensters zijn ontlast met steeds hoge strekse bogen, in het midden anderhalf steeds uitgevoerd. Ter hoogte van de zoldervloer zijn vier eenvoudige, gesmede staafankers aangebracht.

De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een houten, geprofileerde bakgoot met overstek, gedragen door eenvoudige geprofileerde gootklossen. De goot is bij de gevelhoeken gekornist.

Het voorste dakschild is belegd met gesmoorde, platte muldenpannen met bijbehorende keperpannen. Centraal staat in de goot een dakkapel met twee draairamen met rondgebogen dak dat net als de zijwangen met zink is afgewerkt. Het voorvlak boven de ramen is afgetimmerd met verticale delen, aan de onderzijde geblokt verspringend. De zij dakvlakken zijn met gesmoorde oude holle pannen belegd. In het rechter zij dakvlak staan twee gemetselde schoorstenen, beide aan de bovenzijde uitkragend uitgemetseld.

De achtergevel van het hoofdhuis is op de begane grond ingebouwd door het achterhuis. Boven het platte dak van de eerste verdieping van het achterhuis is de achtergevel van het hoofdhuis met portland cement afgewerkt. Tussen twee kleine klapramen in de hoeken is de dakmoet van het in 1955 gesloopte zadeldak van het achterhuis nog zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met windveren met deklatten. Eenvoudige staafankers markeren de positie van de zoldervloer en de kapgordingen.

Het achterhuis is in halfsteens verband gemetseld met machinale baksteen en aan de bovenzijde met een houten boeiboorden en aluminium hoektrim afgewerkt.

De gevels zijn voorzien van houten kozijnen met ramen, in het venster links op de verdieping en in de keukendeur rechts is een roedenverdeling aangebracht. De overige ramen zijn enkelruits en deels voorzien van dubbele beglazing. Rechts is een ouder kozijn hergebruikt, waarin een vlakke deur draai en een tweeruits bovenlicht heeft. Vóór deze deur staat een moderne, geschoopeerde stalen spiltrap naar de keuken op de eerste verdieping. In de muurdam tussen het deurkozijn en het vijfvak venster ernaast is een hardstenen jaartalsteen aangebracht met ingehakt: *JOPIE MEI ^ 1954*

Achter het achterhuis staat een enkellaags aanbouw uit 1897, gemetseld met vormbaksteen in kruisverband met kalkmortel. Het heeft een plat dak en is aan de bovenzijde met een geprofileerd boeiboord afgewerkt. De aansluiting op het achterhuis is schuin naar binnen gemetseld. Het achterste deel van de uitbouw is een meter breder dan de voorzijde. In de sprong in de plattegrond is een buitendeur aangebracht. Aan de linkerzijde van de aanbouw zijn vensters aanwezig, waarvan recent de oorspronkelijke schuiframen met wisseldorpel zijn vervangen door moderne ramen met dubbelglas.

Deze worden aan de bovenzijde met een gemetselde rollaag ontlast.

Opmerkelijk is de rond 1912 gemetselde rokerij in de hoek links achter, die is voorzien van een gemetseld gewelf en een verhoogde stookvloer. Recent is de buitendeur door een vergelijkbaar gedetailleerd exemplaar als het origineel.

Interieur

Kelder vanuit gang links te bereiken. Een kelderluik achter de trap naar boven geeft toegang tot een houten laddertrap. Beneden voert een 3 meter lange gang naar de kelderruimte rechts achter onder de plattegrond van het achterhuis.

De kelder is met een dwarsgeplaatst tongewelf overwelfd en heeft in de rechter eindgevel een kaarsnis. De ruimte is geheel gepleisterd. Links achter een kelderlicht met steekgewelf. In de keldervloer zijn tegen de achtermuur een tweetal pekelbakken aanwezig. Rechts achter een gemetselde trap naar die aan het begin van de 20e eeuw nog vanaf de er achter gelegen keuken te gebruiken was, maar vermoedelijk vóór 1954 buiten gebruik is geraakt.

Op de *begane grond* links in de plattegrond een portiek met toegang tot de winkel en de bovenwoning. Achter de woningdeur een vestibule met tochtportaal. Een paneeldeur voorzien van klapmechaniek scheidt het tochtportaal van de vestibule. Boven een geprofileerd kalf een geëtsd bovenlicht met zweepslogmotief. De vloer van de gang is belegd met hard gebakken, zeskantige vloertegels in zwart en oker. De lambrisering bestaat uit gefacetteerde tegels, aan de bovenzijde met een strook tegels met meandermotief afgewerkt.

De winkelruimte op de *begane grond* naast de vestibule en trapopgang is een ongedeelde ruimte die vanaf de straat daglicht krijgt door de ruiten van de winkelpui en het glas-in-lood van de bovenlichten, die behalve voorzien van blank kathedraalglas ook gekleurde accenten kennen aan de bovenzijde en in het midden. De ruimte aan de straat is op zeker moment naar achteren vergroot; het stucplafond aan de straatzijde geeft de oorspronkelijke kamerafmetingen aan. Het is uitgevoerd met een eenvoudig geprofileerde perklijst en een fleuraal middenornament. Rechtsachter in de ruimte een gemetselde schouw. Op de vloer een moderne tegelafwerking.

Een tweetal traptreden in een brede doorgang markeert de overgang naar het achterhuis, waar sprake is van een grote kamer en links een gang van voorhuis naar achtergevel. De doorgang naar de achterkamer is aan de winkelzijde afgewerkt met een architraaflijst. De halfronde doorgang tussen de gang en de toegang tot de bovenwoning is in het verleden dichtgemetseld. De achterkamer is voorzien van een verlaagd plafond. Deuren zijn met vlakke architraaflijsten afgewerkt.

Een doorgang rechts achter voert naar de aanbouw aan de achterzijde. Dit deel is in 1897 gerealiseerd als keuken en melkkamer, ruimten die naderhand zijn samengetrokken. In de hoek links achter is aan het begin van de 20e eeuw een gemetselde rokerij afgescheiden, die met een recent vervangen, opgeklampte delendeur vanaf de buitenzijde is te bereiken.

Vanuit de vestibule voert een trap met geometrische gedecoreerde trappaal naar de eerste verdieping. De lambrizône tussen trapboom en smetplank is afgewerkt met een geschilderde, zwart-witte marmerimitatie, naar alle waarschijnlijkheid uit 1912.

Op de eerste verdieping eindigt de trap op de overloop met een geometrisch gedecoreerde dubbele trappaal om voor een logische overgang naar de trapbalustrade te zorgen, die bestaat uit een geprofileerde handlijst en gedraaide houten balusters. De eerste verdieping heeft een indeling bestaande uit een centrale overloop links in de plattegrond, een grote kamer aan de straatzijde met in de hoek rechts achter een alkoof kamer en aan de achterzijde links een keuken en rechts twee slaapkamers.

De toegang tot de grote kamer is een paneeldeur met architraaflijst. De ruimte heeft een ziende grenenhouten vloer en een stucplafondrechts met geprofileerde perklijst en

fleuraal middenornament en een zwart marmeren schouw. Een omstucte stalen balk met gestucte consoles markeert een oudere indeling waarbij links voor een aparte slaapkamer was gesitueerd, een vertrek dat naderhand bij de woonkamer werd getrokken. De ruimte krijgt daglicht door drie schuifvensters met wisseldorpels, voorzien van geprofileerde houten betimmeringen. De suitedeuren naar de alkoof zijn afgewerkt met een architraaflijst. Het vertrek heeft rechtsboven een klein venster met geprofileerde vensterbank. Aan de linkerzijde in de gevel is een vergelijkbaar venster aanwezig, waarvan de plaatsing verband houdt met het verdwenen zadeldak van het in 1954 aangepaste achterhuis.

De keuken links achter is voorzien van een granito aanrecht met onderdeurtjes uit de verbouwtijd (1954). De keuken is wat korter dan de slaapvertrekken rechts en krijgt daglicht door een stolpraam met klappend bovenraam en rechts een buitendeur naar het platte dak. De slaapkamer rechtsachter krijgt daglicht door stolpramen met roedenverdeling en spanjoletsluiting, het kamertje linksachter heeft een enkel draairaam als daglichtvoorziening. De diverse deuren in dit gedeelte zijn voorzien van zwart bakelieten beslag en eenvoudig geprofileerde deurlijsten.

Zolder

Een gedreven trap voert naar de zolder is op een zelfde manier vormgegeven als de trap naar de eerste verdieping. Het traphek op de zolder is echter meer eenvoudig vormgegeven en heeft vierkante houten balusters. Op zolder is de kapconstructie geheel in het zicht en bestaat uit een gordingenkap, ondersteund door kreupele A-spanten met makelaar voor de nokgording. Het dakbeschoot is afgewerkt met platmateriaal. De later ingebrachte indeling krijgt daglicht door een tweeraams dakkapel aan de straatzijde, aangevuld met moderne dakramen in de zijdakvlakken.

Bouwdossiers

- 1897 bouw keuken, melkkamer en wasplaats
30-07-1912 verbouw pand (H.C. Bloemendaal)
19-01-1954 verbouw pand achterzijde en gedeeltelijke overbouwing gang/steeg
(J. Vervoort)
18-04-1979 verbouw winkel tot restaurant

Literatuur

Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving winkelpand Ooipoortstraat 39 Doesburg*, 24-4-1990 (adviesnr. 13)

Waardering

Het pand dateert uit 1912 en heeft een oudere kelder een achterhuis uit 1954 en extensie uit 1897. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur, de vrijwel gaaf behouden gebleven indeling en afwerking van het interieur, de historisch gebonden ligging aan de straat en het verband tussen het gebouw en de verkaveling (verkavelingscontinuïteit).

Het pand Ooipoortstraat 39 is van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde. Het is architectuurhistorisch van belang als gaaf bewaard voorbeeld van baksteenklassicisme, sober uitgevoerd in baksteen met harmonieuze verhoudingen, gecombineerd met een gaaf bewaard gebleven, ingetogen vormgegeven winkelpui met kenmerken van de geometrische Jugendstil.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de grote bijdrage aan de lokaal-topografische situatie met links gesitueerde brede osendrup en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de straatwand van de Ooipoortstraat.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van een woon-winkelpand (slagerij) uit het begin van de twintigste eeuw.